

5. Кононенко В. П. Вирішення територіальних спорів Міжнародним Судом ООН: теорія і практика : монографія. Київ-Одеса : Фенікс, 2018. 438 с.

6. Louis B. Sohn. Equity in International Law. *Proceedings of the Annual Meeting. American Society of International Law*. 1988. Vol. 82. P. 277-291.

7. Castberg, Frede : L'excès de pouvoir dans la justice internationale. *Collected Courses of the Hague Academy of International Law*. URL: <https://referenceworks.brillonline.com/browse/the-hague-academy-collected-courses>

Броднікова Тетяна Григорівна

*адвокат, аспірантка кафедри кримінального права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА СУКУПНІСТЮ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ

Сьогодення України знаходиться на етапі постійної трансформації законодавства, клопітливого пошуку тієї самої ідеальної моделі системи правосуддя та правозастосування, яка б відповідала усім реаліям теперішнього часу та яка б найкраще спрацьовувала в правових механізмах. Зарубіжний досвід у призначення покарання є важливим для становлення інституту покарання в Україні, тому існує необхідність розглянути деякі питання. Неможливо не погодитись з думкою М.В. В'юника, який зазначає, що система покарань, яка запроваджена в Україні є найбільш диференційованою порівняно з системами покарань інших європейських держав [1].

Указом Президента України № 584/2019 від 7 серпня 2019 р. «Питання Комісії з питань правової реформи» [2] у складі згаданої комісії створена робоча група з питань розвитку кримінального права. Результатом роботи вказаної комісії є проект нового Кримінального кодексу України, який запроваджує зовсім новий підхід до призначення покарання за сукупністю кримінальних правопорушень та сукупністю вироків. За основу була взята американська модель методом

абсолютного складання покарань. Першої реакцією правової спільноти була бурхлива та неоднозначна, виражалися побоювання щодо «застарілої англосаксонської» схеми призначення остаточного покарання у вигляді 50, 100 та 200 років тощо. Але, розробники проекту звернули увагу на вказаний недолік – встановлена верхня межа, коли покарання певної категорії (відповідного ступеня) не може перевищувати строк, встановлений для даного виду кримінального правопорушення. Граничною межею для призначення покарання у вигляді позбавлення волі від тепер запропоновано не більше 30 років. Покарання у вигляді довічного позбавлення волі також залишилося в системі покарань нового кодексу.

Але, що саме цікаве, у США, досвід яких ми постійно намагаємося перейняти, вказаний підхід дуже критикують. У правовій системі співіснують федеральна правова система і система штатів (так званий «правовий дуалізм»). Федеральне кримінально-процесуальне, як і все американське, право становить сукупність норм як писаного, так і неписаного права [3]. На континентальній території США діє федеральна судова система, 50 різних судових систем в штатах і судова система федерального округу Колумбія (м. Вашингтон), а також окружні суди на трьох територіях на Віргінських островах, Гуам і Північних Маріанських островах.

Є. Полянський зазначив, що кримінально-правова доктрина США існує на концептуальному рівні і має широке функціональне призначення, зважаючи на недостатність регулятивних можливостей законодавства, яке є фрагментарним, крім того, саме правова доктрина є тією інтегруючою силою, яка здатна утримувати разом щонайменше 53 окремі системи кримінального законодавства США [4].

Незважаючи на «ідеальність» правової системи призначення покарання в США до сьогоденного моменту американська правова спільнота проживає та запроваджує удосконалення вказаного інституту. Так, прецеденти відповідно справи *United States v. Blakely* і *United States v. Booker* [5] змінили статус Інструкцій з призначення покарань з обов'язкового на консультативний. Верховний Суд США пішов проти політичної

волі Конгресу і відновив право суддів на використання *naturalis ratio* при визначенні покарання. Слід зазначити, що вказаний відступ фактично відобразився на судах штатів. На федеральному рівні застосування Інструкції де-факто є обов'язковим.

Кримінально-правова доктрина США вбачає в рецидиві злочинної поведінки найбільшу загрозу для суспільства, яка може бути усунена лише ізоляцією злочинця від нього. Цей принцип чітко прослідковується в так званому «правилі трьох помилок» – конструкції, яка знайшла своє відображення як в федеральному, так і в локальному законодавстві. Так, у разі засудження особи за третій умисний злочин, до неї мало бути застосовано довічне позбавлення волі, незалежно від тяжкості та караності вчиненого злочину. Крім того, в деяких штатах (наприклад Каліфорнії), в разі вчинення рецидиву злочину розмір покарання, передбаченого санкцією, подвоювався (принцип так званого «Правила двох помилок») [6].

Вся ця система дала збій ще в 90-х, коли було звільнено більша кількість злочинців, що в свою чергу призвело до сплеску хвилі злочинності.

На сьогоднішній день ми маємо ситуацію, коли за вчинення, наприклад, декількох епізодів крадіжки обвинувачений може отримати максимальний строк покарання, тоді зараз суди частіше застосовують принцип поглинання покарань. Тобто замість застосування превенції вчинення кримінальних правопорушень, ми переходимо на стежку штучного усунення злочинців методом тримання їх максимально довше у місцях позбавлення волі.

Концепція нового кодексу направлена на спрощення та удосконалення роботи правосуддя в Україні. Але, враховуючи ситуацію на сьогоднішній день при призначенні покарань, суди, так би мовити, нехтують наявності пом'якшуючих обставин, практика склалася так, що суди нашої держави мають обвинувальний нахил, а тому запровадження система абсолютного складання покарань при сукупності кримінальних правопорушень, навіть з існуванням граничної межі, призведе до всецілого поглиблення в кризу протидії злочинності в Україні.

Джерела:

1. В'юник М. В. Щодо питання оптимізації системи кримінальних покарань. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2014. № 8. С. 148–155.
2. Указ Президента України № 584/2019 від 7 серпня 2019 р. «Питання Комісії з питань правової реформи».
3. Долгополов А. Особливості джерел кримінального процесу Франції і США. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія: «Право». 2012. Вип. 173 (3). С. 239–244.
4. Полянський Є. Кримінально-правова доктрина США: генезис, обґрунтування, перспективи : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.08. Одеса, 2015. 36 с.
5. *United States v. Booker* (04–104) 543 U.S. 220 (2005).
6. Полянський Е. Ю. Механізм протидії рецидивній преступности в США. *Юридический вестник*. 2007. № 1. С. 67–71.

Вітенко Ілля Леонідович

здобувач вищої освіти ОП «Право»

Донецького державного університету управління

Григор'єва Вікторія Василівна

к.ю.н., доцент, доцент кафедри спеціально-правових дисциплін

Донецького державного університету управління

ЩОДО ДЕЯКИХ ПИТАНЬ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В СФЕРІ ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Створення ринкової економіки та розбудова правової демократичної держави докорінно змінили соціально-економічні відносини в Україні, роль і значення багатьох соціальних і правових інститутів. Сказане безумовно стосується й інституту адміністративної відповідальності.

Потрібно відзначити, що правопорушення у сфері регулювання економічної конкуренції мають підвищену суспільну шкідливість. Їх скоєння загрожує як економічній безпеці України в цілому, так й інтересам великої кількості споживачів товарів й послуг та економіки країни загалом, так як ускладнює створення конкурентного середовища у державі. У зв'язку із цим, першочерговим завданням є удосконалення механізму